

PREUS

Artá Un trimestre	0'75
A fora any	4'00
Al Extranjer i.l.	6'00

Número solt
15 ets.

QUINZENARI CATÓLIC MALLORQUI

Artá 15 de Mayo de 1921

PER DEU I PER MALLORCA

Redacció i Administració
Quatre Cantóns, 3

¡Amunt els cors!

Cada any en el present mes de maig, en que se descloven les poncelles en els jardins, s'obri també la temporada de festes populars en casi totes les viles, quina més prest quina més tart. El nostre poble té també les seues festes típiques que celebra de temps inmemorial més entrat l'estiu, però com a planta nova que's estat transplantada aquí, fa una serie d'anys qu'en aquest més s'es introduïda una nova festa, la que'l Sindicat Agrícola Catòlic dedica a Sant Isidre conrador.

Al principi, quant el Sindicat era encara poc conegut, era sencilleta com ho era l'institució que la celebrava. Però desde que l'entitat se reorganisá i consegüé vida propia i autònoma aumentat l'entusiasme, cresqué també la solemnidad de la festa.

Precisament es enguany l'aniversari de la més grandiosa que s'ha feta. La que se feu l'any passat fou sens dupte extraordinaria així per la solemnidad que revestí com per l'entusiasme i animació que tots els socis demostraren. Es un fet qu'un recorda amb delectació porque no hi estavem acostumats. Un poble de carácter retret, aont no hi havia pogut mai arrelar una associació, aont el socialisme laic anava restant forces de cada dia a les societats catòliques, aont la gran majoria d'obriers s'empagaien de formar part de cap manifestació pública, aixecar-se de cop, tirar l'empagament darrera i nutrir una imponent manifestació que amb acompanyament de música va

cap a la Parroquia i se reuneix després intimament sense distinció de clases per celebrar amb refresc de germanor la seua prosperidad social, es aixó un fet que se recorda amb simpatia.

I sobre tot, es més digne de recordansa per haver estada aquella festa el principi d'el floriment de l'entitat. Desde aquell dia els obrers tengueren fe en l'associació, desde aquell dia posaren amb ella la seua confiança i se notá més afluencia de socis, i les reunions sovintetjaren i se crearen noves Seccions i els socis anaren més animosos. Aquella festa semblá esser el punt de partida per fer neixer l'optimisme dins el poble d'Artá aont l'esperit social estava decaigudissim i desde allavores aumentá l'entusiasme per la associació.

No hi ha com el contacte d'uns socis amb els altres porque prenga la germanor i se comuniqui l'entusiasme. Just per aixó ja es digne d'alabansa la celebració anyal d'una festa en cada entidad, porque en aquell dia se cobra nou alé, se refermen els ideals que donen sempenta per seguir un any més treballant p'el millorament mutual.

Mes així com en els camps i jardins, quant per la brostada de les flors pareix que res pot destruir la seua ufanor, i a lo millor se presenta una gelada seguida d'un ventet sec que amb un dematí corseca tota aquella vegetació exuberant així també a voltes en la vida social s'hi presenten ventades i gelades entre les quals no sol esser la més petita el personalisme, que amb un moment agosten tota la ufanía

social i maten en flor tots els entusiasmes.

Colca cosa d'aixó ha passat desgraciadament en la nostra associació. Ha tengut també la seua funesta ivermada i son precisades roades primaverals i un sol vivificador per revivar-la. Per aixó ara que's l'hora de celebrar novament la festa del Sindicat convé recordar la d'antany i preparar-nos a fer-ne un altra de consemblant. Amb ella se mos presenta la ocasió de refermar els nostros entusiasmes i l'hem d'aprofitar. Si delxassem passar l'ocasió seria tal volta ja més difícil pel perill de que la planta se migrás de cada dia i parás a una anemía fatal.

Aquest refredament, aquest estroncament que tots hem tocat amb les mans que tots sabem d'ont neix, siga per tots una lliissó que convé aprofitar. ¿Perqué no donam tots una prova de virilitat i de virtut sobreposant-nos a totes les baixeses i miserias humanes? Donemnos tots les mans i una forta abrassada, que junts i sols junts podem tenir forsa per aixecar el nostre poble allá ont podria i deuria estar.

¡Amunt els cors! ¿Perqué no aprofitar la próxima festa del Sindicat per novament aixecar els esperits decaiguts i fer reviuire la nostra simpática associació?

A. F.

Aquest periódic está subjecte a ensura esglesíastica.

FERROCARRIL D'ARTÀ

LES FESTES

Fins ara a pesar de no saber-se amb certesa la fetxa de la celebració de les festes per l'inauguració del nostre ferrocarril la Comissió Organitzadora ha anat seguint els seus treballs de preparació.

S'han redactat programes qu'estan en premsa, s'han allargades les llistes de subscripció que per lo que se vorà més avall van donant un resultat no previst de tot d'una, se fan els treballs de preparació del hipodrom per les corregudes de cavalls, s'han convidades les bandes de música que han de pendre part en elles, en fi se van fent tots els treballs indispensables de preparació i es de creure que l'acert de la Comissió correspondrà a l'entusiasme amb que ha respost el públic en la subscripció.

El dia de Cincogema vengué una Comissió dels ferroviaris de Palma per posar-se d'acord amb la Comissió de festes sobre el dia i manera de complir amb el seu projecte de fer uns solemnes funerals en sufragi de s'ànima de D. Rafel Blanes Massanet (a. c. s.) i de anar en manifestació a depositar una corona sobre sa tomba.

S'han escullits els dies 18-19-20 i 21 de Juny per la celebració de les festes.

En el pròxim n.º donarem el Programa definitiu.

LES OBRES

Els treballs de tenció de rails no es anat lo depressa que havíem pronosticat, a causa de alguns destorbos imprevists. Abans atesaven els rails amb claus amb punxa qu'amb uns quants cops de mall quedaven aficats, més ara son amb rosca i sels ha de preparar el forat amb barrires i això du enredo. Altrament al arribar al Coll del Cassador a Son Catíu se va haver de retocar l'explicació abaixant-lo uns trenta centímetres més, lo qual ja destorbá uns dies; afeigiu an això l'haver estat algunes vegades per travesses, i haverlos destorbat un poc el temps, i sabren els motius perque no arribava ja la locomotora dins Na Pati com havíem anunciat.

De totes maneres quant això escrivim extenen ja els rails davant Son Frare de manera que avui mateix atravessaran la carretera de Son Servera a Sa Guixeria i com se sab desde allà no queda ja sino un kilometre i mig per arribar a l'Estació aont si Deu ho vol, ehi serán be aquesta mateixa setmana.

Aquesta setmana passada partí cap Madrid el Director de la Companyia D. Sebastiá Felu per obtenir més aviat el permis del govern per l'inauguració,

LLISTA

de subscriptors per les festes de l'inauguració del ferrocarril d'Artà.

	Ptas
Suma anterior	4000'00
D. Guillem Bujosa (a) Gananci	25'00
» Rafel Blanes Tolosa	500'00
» Bartomeu Sancho (a) Garreta	60'00
» Antoni Esteva Amorós (a) Regalat	250'00
» Juan Sard	50'00
» Miquel Roca (a) Forné Nou	25'00
» Feliciano Fuster de Sta Margalida	25'00
» Pere Sancho (a) Juan	5'00
D.ª Agustina Fuster	5'00
» Jaime Llodrà (a) Ros	25'00
» Mateu Amorós (a) Regalat	200'00
» G. V.	25'00
» Xim Vicens (a) Jan	50'00
» Guillem Tous (a) Canals	50'00
» Juan Juan Oliver (a) Tinent Quech	40'00
» Andreu Parera de Manacor	25'00
» Guillem Jaume l'amo de S. Forté	50'00
» Juan Guiscafre (a) Seu	25'00
» Juan Llaneras (a) Serra Moliner	10'00
» Antoni Dalmau (a) Morey	50'00
» Miquel Carrió l'amo des Rafalet	50'00
» Juan Carrió l'amo de Son Pou	50'00
» Antoni Gili (a) Comuna Mosos de Can Xim café	5'00
» Juan Garcias (a) Potecari Pujamunt	100'00
» Bartomeu Alsina De Sa Caixa Rural	40'00
» Lluís Despuig (a) Es Marqués	1000'00
» Sebastiá Blanes (a) Patró	100'00
» Nadal Ferriol de Sos Sanchos	25'00
» Gabriel Bisellach de Seguros	25'00
» Josep Oliver de Sa Tenda	25'00
» Francesc Sancho (a) Garreta	30'00
» Antoni Muntaner (a) De Son Forté	20'00
» Rafel Amorós (a) Regalat	500'00
» Pere Amorós (a) id.	250'00
» Miquel Gil (a) Gil	25'00

» Jaime Canet (a) Mayeta	25'00
» Llorens Más (a) Des Cabanells	10'00
» Bartomeu Esteva De S. Not	25'00
» Antoni Llinás De Sa Rescló	50'00
» Rafel Juan (a) Senyó Escolá	100'00
Suma	7765'00

(Continuará).

Encantaments d'albranca

1.—Es GORT

Costa avall per na Bassera caminaven el Rei moro de ses Coves Gardes i sa garrida fiya; ella ben mudada i adornada, com si anás a noces; ell, carregat amb una caixa llarga, com si s tractás d'un enterro. El Rei havia afinat que a sa seva fiya la festetjava ocultament un joye d'un poble inimic.

Era prop de mitja nit; pero feia una lluna que semblava de dia.

Ja dins es Barranc, estreta vall tancada a ponent p'ets alts roquisars des costér de Mula, i a llevant per penyals tayats a plom, seguiren es sargay o llit sec des torrent, i van arribar, an es Gort, uy blauenc de monstre subterrá guaitant a flor de terra: uy que te per seia un espès boscarro d'abatzen i junqueres, i per pipella una gran roca en forma de mitja lluna.

El Rei posá, damunt sa catifa de gram, sa caixa, i prenentla per cadira sa Fiya, contestá a lo que su'n pare li demanava:

—No, mon pare; no'l puc oblidar; manco me puc casar amb un altre homo: ántes la mort.

—Cert, que, enamurada d'un inimic nostro, i no volentlo oblidar, mereixes la mort: pero som tun pare, i no't puc matar. Vot he fet que si ara no renegues des teu aimador, te consagraré a sa Deesa d'aquest Gort, a s'Esperit que regna dins d'aquesta aigo sense fons.

Se feu mitja nit, i digué el Rei:

—Ha arribada s'hora... ¡trial...

I obrí sa caixa.

Sa Fiya s'hi va a ajeure a dins prenent-la per llit nupcial i tomba al mateix temps.

Sa cuberta ben clavada, el Rei amolla sa caixa dins es Gort, ahont quedá surant com una nau. Eil s'hi pensá una gran estrebada; però a la fi agafá una pedra i amb ella pigá

tres cops damunt! sa caixa, i digu:

—¡A fons!
I es Gort s'engolí sa caixa i sa jove.
I digué'l Rei.

—No surtirás mes, fins que aquesta mateixa pedra no caigui dins es Gort.

I voltant sun braç de bronzo la tirá, brunyint, en sò d'Albranca, enfora, tan enfora com pogué empenyer-la s'odi venjatiu, insassiable.

I mentres el Rei, tot sol am sa tristesa, pujava costa amunt per na Bassera, es jovesurtí d'un espés matissar, i mirant dins es Gort, digué, com si parlás am sa Fia del Rei:

—Jo't desencantaré.

Prou havia xoroiat, i ho sabia tot: havia sentit botir sa pedra per davés s'esquena des Claperá, d'allà des Canalò de na Ponsa.

Pero allà, n'hi ha tantes pedres!... Quina es... quina no es?... N'agafá totes ses que pogué endur-se'n i, ja an es Gort, els hi tirá una per una; totes anaren a fons, pero sa caixa no va surtir. Va fer un altre viatge, i succehí lo mateix; i un altre, i li va passá igual. S'acabá sa nit, i es jove, per no ser afinat, torná a casa; sa caixa i sa garrida Fia del Rei van romandre an es fons des Gort.

Sa nit sigüent la passá traginant pedres i tirant les dins es fondal; aquest tampoc amollá sa penyora.

Es jove haguera donada tota s'hizenda, i fins sa seva vida, per aquella pedreta, tirada per davés s'esquena des Claperá, perduda entre ses altres...

Anys i anys, de nit en nit; passá es jove aimador sa seva vida traginant i tirant pedres dins es Gort; sa garrida jove roman an es fons des Gort de nit en nit i un any derrera s'altre

Si una vesprada calma es atansau an es Gort d'Albranca, sentireu una ramor com de singlots acompassats i planyivols. No demanéu qué es; no cridèu!...

Es que, de-nits, avui encare, segueix tirant-hi pedres, amb esperança de trobar sa qu'es sa clau de s'encantament, es jove enamorat de sa garrida Fia del Rei de ses Coves Gardes.

Francesc d'Albranca

RELLIGIOSES

Al Santuari de St Savador en les festes de Cincogema s'hi celebraren solemnement les Coranta Hores que deixá perpetuament la familia Morey. Predicá el Triduo, el Rt Sr Crespi de Sineu.

En el Convent de St Antoni de Padua en la mitjana festa se feu la del més de Maria. Predicá el P. Aniorós. L'altar estava convertit en jardí, tal era la quantitat de cossols i ramells que l'adornaven.

El pròxim diumenge se fa a Inca la pelegrinació que cada any organisa la Tercera Orde de Penitencia. Essent enguany el VII aniversari de la seua fundació se fa a Sta Maria la Major d'aquella Ciutat ont se descobrirá al mateix temps un monument al Venerable P. Rafel Serra.

D'Artá ehi acudirán molts de Terciaris especialment de la Joventut Seráfica. En el Convent se fan ensais dels Himnes que allà se cantarán composts per Fra Jaume Rosselló T. O. R. i Mosén Andreu Caimari Pvre.

Periòdic de Canvi

Hem rebuda la visita del nou setmanari independent «Manacor» que ha comensat a sortir en la Ciutat d'aquest nom. Desitjam llarga vida al nou confrare. Agram i deixam establert el canvi.

Crónica

METEOROLOGÍA.—Enguany el temps está molt ploué. Estam en el ple de la primavera i tot just pareix que som en el més de maig, tanta es la variabilitat del temps.

Ha fet, en la quinzena dies bons, primaverals, però ha plojut també una partida de dies. Dia primer feu una calabruixada grossa que abrigá desde Beipuig fins devés San Llorens. Els grans eren grossos i queien espessos. S'en posá un parel de dits.

AGRICULTURA.—Els sembrats van enderrerrits. Els altres anys en aquest temps ja hi havia moltes faves arrabassades; enguany n'hi ha que encara treven cremayons. Els arbres van be. Els ametlons si no tenen contratemps enganaràn per amunt.

ESTAT SANITARI.—Amb les variacions de temperatura han venguts els consiguents costipats, però no hi ha epidemia de cap classe ni malalts de molta gravetat.

CASAMENT.—El 14 del passat va contractre matrimoni el nostre amic en Miquel Payeras amb la Sta Catalina Llinás Garau de Sa Marineta. Rebiguen els novis la més loral enhorabona i Deu les do benedictat a balquena.

DESGRACIES.—En la vía del tren

anaren uns quants atlots a veure extendre rails i un fill de Na Burlera s'hi acostá tant que mentres tiraven el rail li agafaren una cama, sufrint un cop molt fort amb perill d'haver-hi fractura.

—Mentres un treballador esclafava pedres amb una picassa, una esquerdá pegá a sa cara d'un altra i li feu una enteta de tres centímetres.

COTXO DE MORTS.—Una Comissió del Ajuntament aná a Pollensa per veure els cotxos dels morts recent construïts an aquella vila per pendre mostra pels que s'han de fer a qui. Desde allà passaren a Palma aont encarragaren la construcció d'un, a un constructor de fama.

EL PRIMER DE MAIG.—Aquest dia caigué en diumenge i pareixia que més qu'els altres anys els Obrers havien de fer festa, però no fou gran cos. Un poc de música, una petita manifestació, un mica de reunió en el Teatre Principal i fora. Se veu que la seua desorganissació es grossa.

REGISTRE

Naixements

Abril

- Dia 3—Agustí Esteva Rosselló.
» 7—Maria Dolores Lanzas Paieras.
« 10—Antonia Sureda Massanet.
» 17—Miguel Llinás Ferrer.
« 17—Gabriel Sancho Tous.
« 18—Llorens Rayó Femenias.
» 18—Maria Rayó Femenias.
» 21—Francisca Danús Bisbal.
« 24—Francisca Vives Casellas.
« 24—Francisco Perelló Valens.
« 25—Antoni Nicolau Servera.
« 30—Juliá Esteva Lliteras.

Morts

- Dia 1—Juana Ma. Esteva Ginatt de Can Enreanat, casada 38 anys. Tuberculosis Pulmonar.
Dia 2—Antoni Rosselló Galmés, 88 anys, viudo. Debilitat senil.
Dia 3—Francesc Casellas Gili de 70 anys, fadri, de Hemorragi del cervell.
Dia 6—Ramón Lago Tous Lago 84 anys, viudo, Cangrena Senit.
Dia 8—Juana Maria Rosselló Cursach, viuda (a) Barraca, 63 anys. Tuberculosis Pulmonar.
Dia 21—Margalida Ginard Carrió 60 anys, Debilitat Senil.
Dia 21—Antonia Fuster Fortesa, Ranxera fadrina, 68 anys, Cancer del ventre.
Dia 23—Fracinaina Sureda Carrió 91 anys, Epilioma.
Dia 23—Antoni Sancho Vives 69 anys, Hemorragia Cerebral.
Dia 25—Catalina Canet Carrió Caneta 88 anys, Debilitat Senil.
Dia 25—Jaume Nadal Labrés (a) Mola, Casat Arterio esclorosis.

Gran Colmado Artanenc

d' en GUIEM BUJOSA (a) Ganancia

SE VENEN BONS I BARATO

Comestibles de tota casta, licor, dolces, galletes, etc., etc. ● Grandiós surtit e Perfumeria

Aquesta casa es s'única depositaria dins Artá del ANIS TUNEL

Fixau-vos be en sa Direcció: **CARRÉ MAJOR 21 ARTA**

L'agencia Bujosa (e) Ganancia serveix amb esment, puntualitat i barato qualsevol encàrrec se li fassa per Ciutat i pels altres pobles de Mallorca

Despaig a Artá i **CARRE MAJOR N.º 21** - Despaig a Palma: **ESTANC DES BANC DE S'OLI**

GRANDES ALMACÉNES

San José

DE

Vda. Ignacio Figuerola

Laneria	Zapateria	Pañeria	Bordados
Lencería	Confecciones	Pañolería	Tapicerías
Camisería	Corsetería	Corbatería	Alfombras
Mercería	Sedería	Bisutería	Perfumería

ABRIGOS CAPOTES PALLIZAS IMPERMEABLES

Artículos para luto -- Géneros de punto -- Bastones
y paraguas -- Artículos de viaie

SASTRERIA - MODISTERIA - CAMISERIA

Mantas de Lana - Chanclos de Gona

Gran sección de Peletería

Ventas al contado-Precio fijo-Teléfono, 217--PALMA- *Esta casa no tiene sucursales*

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48—ARTA

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU
I LLAMPANT. SERVICI ESMERADISSIM

Prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

Ensaïmades i panets

En lloc se torben millós que a la

PANADERIA Victoria

ES FORN NOU

D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu sempre pans, panets,
galletes, bescuits, rollets, i tota casta de pasticeria

TAMBE SE SRVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DESPAIG Carrer de Palma 3 bis. ARTA

¡¡UEPI!!

A més bon preu que ningú compra carros
carretons en qualsevol estat estiguen mestre

Gabriel Carrió

(a) **FUYA DES QUATRE CANTÓNS**

Gran establiment d'en **Miquel Garau** Centro, 3-Artá

Sempre, Sempre, derrerres novedats en MERCERIA ● Extens surtit de PERFUMERIA

COLMADO

AMB CONSERVES DE TOTA CASTA

Representant dels licors de la casa MORENO amb el sen acreditat

Anís Miramar

Máquinas de cusi SINGER al contat i a pagues

No deixeu de visitar-lo amb la seguredat de que quedareu amb ganés de tornar-hi